

Uppdrag förskola på obekväm arbetstid

Sammanfattning

Enligt 25 kap. 5 § skollagen (2010:800) ska kommuner sträva efter att erbjuda omsorg för barn under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete och familjens situation i övrigt. I Haninge Kommun bedrivs idag omsorg på obekväm arbetstid hos en fristående aktör. Grund- och förskolenämnden vill utreda behov och förutsättningar för omsorg på obekväm arbetstid i kommunal regi och vid grund- och förskolenämndens möte i april fick utbildningsförvaltningen i uppdrag att utreda dessa frågor.

Idag bedrivs omsorg på obekväm arbetstid hos fristående aktör Haninge Eko barn. Omsorgen bedrivs i lokaler med anställd personal. Finns behov av plats i omsorg på obekväm arbetstid så sker en ansökan av vårdnadshavare till Haninge kommun där ansökan handläggs hos kansliavdelningen. Haninge Eko barn har tillgodosett den efterfrågan som funnits i kommunen. Enligt kommunens förskolechefer finns enbart enstaka fall kända där vårdnadshavare efterfrågar omsorg på obekväm arbetstid. Kommunen har även möjlighet att köpa platser utanför kommunen hos fristående aktörer vilket har skett och sker i enstaka fall. Motivet till detta har varit då vårdnadshavare lämnar på väg till arbetet. Vårdnadshavare har då ordnat platsen själva och bidraget som

lämnas från kommunen är densamma som gentemot Haninge Eko barn.

Grundbeloppet är 4802kr per inskrivet barn oavsett när på OB-tiden de är där. Utöver det redovisar Haninge Ekobarn antalet barn och timmar lördag och söndag mellan 06:30-18:30 då det är ersättning för ob-tid. Beloppet är då 250kr timmen per barn eller 300kr timmen per barn vid röd dag/storhelg.

I maj hade Haninge Ekobarn 23 barn inskrivna i sin omsorg på obekväms arbetstid.

2016 kostade verksamheten Haninge kommun 3 081 658 kr i form av bidrag och ersättning till fristående aktör.

Andra kommuner

Tillsynsansvarig har varit i kontakt med närliggande kommuner för att undersöka hur deras verksamhet omsorg på obekväms arbetstid bedrivs och vilka bidrag som lämnas.

Nynäshamns kommun

Bedriver omsorg i kommunal regi. Omsorgen är belägen i en kommunal förskola där förskolechef är ytterst ansvarig. De har enbart haft fyra inskrivna barn det senaste året varav tre övernattar och ett barn går hem senast 22. Till omsorgen på obekväms arbetstid har de anställt personal och personalen

arbetar ensam natt. Förskolechefen upplever verksamheten problematisk då bland annat det är svårt för barn och personal att göra skillnad på "nattis" och förskola. Omsorg på obekvämt arbetstid kommer i Nynäshamn istället att beläggas under familjecentralen som även de verkar under Barn och utbildningsförvaltningen men då under stöd och resursenheten. Hur verksamheten då kommer att se ut är inte känt.

Huddinge kommun

Bedriver omsorg i kommunal regi. För tillfället med 17 barn inskrivna i verksamheten. Verksamheten är belägen på en avdelning i en kommunal förskola. Förskolechefen är ytterst ansvarig men har en arbetsledare som ansvarar för omsorg på obekvämt arbetstid och bemanningen av densamme. På natten arbetar två personal där en har "vaken tjänst" och den andre sovande jour. Den som har sovande jour betalas då enligt jourtjänstgöring (Bilaga J) och har inte samma ersättning som den som har vaken tjänst. Avdelningen är ramfinansierad (3.2milj).

Tyresö kommun

I Tyresö har de en förskola i kommunal regi med flexibla öppettider 05:00-22:00, där förskolechef är ytterst ansvarig. Sedan har de omsorg på obekvämt arbetstid där de erbjuder vårdnadshavare omsorg i barnets hem. De har en person anställd på kommunen som anställer och ansvarar för

nattpersonalen. Vårdnadshavare väljer oftast ut en person de anser är lämpade att ta hand om deras barn på natten som sedan kommunen anställer. Personen ifråga får ej vara en släkting. I dagsläget har de 12 barn inskrivna i omsorgen.

Nacka kommun

Omsorg på obekvämlig arbetstid ges i barnets hem av en person som anställs av Nacka kommun. Vårdnadshavare väljer ut bekant eller släkting som sedan anställs av Nacka Kommun, anställningsformen blir enligt bilaga J, jourtjänstgöring. Anställningen ligger under personlig assistans enheten. En vårdnadshavare kan ha fler anställda som går omlott. Bli person sjuk får vårdnadshavaren vara hemma för vård av barn. Nacka kommun ordnar inte med ersättare. Nacka kommun har 80 barn inskrivna, fördelat på 46 familjer, i omsorg på obekvämlig arbetstid och uppskattar grovt att kostnaden för omsorgen under 2016 var runt 4 miljoner.

Omsorg på obekvämlig arbetstid i kommunal regi

Att bedriva omsorg i kommunal regi ger vårdnadshavare en möjlighet till valfrihet inom kommunen kring vilken omsorg de vill ha. Det ger också kommunen större möjligheter till att ta fram riktlinjer för omsorgen och ställa krav på verksamheten. Kommunen har i dagsläget enbart insyn i omsorg på obekvämlig arbetstid som bedrivs av fristående aktör.

Utifrån ovanstående utredning och kontakt med andra kommuner finns det två huvudalternativ till omsorg på obekväm arbetstid i kommunal regi. Det ena är modellen som bland annat Huddinge kommun använder sig av, där verksamheten bedrivs på en förskola. Förskolechef är då ytterst ansvarig och anställer personal och ansvarar för att omsorgen håller hög kvalitet. Detta ger vårdnadshavare i kommunen ett likvärdigt kommunalt alternativ till den fristående aktören som finns. Vårdnadshavare ansvarar för att själva hämta och lämna barnen i sin dagverksamhet, d.v.s. skola, förskola eller pedagogisk omsorg vilket ibland kan vara svårt för vårdnadshavare ifall det är skolbarn som måste vara en viss tid i skolan. Ersättningsnivån för omsorgen skulle vara den samma för fristående aktör som för omsorgen i kommunal regi. Enligt beräkningar ligger nivån per 2017 på en fullgod nivå.

Den andra modellen för omsorg på obekväm arbetstid i kommunal regi är liknande den modell som Nacka kommun använder sig av. Vårdnadshavare väljer då själva ut en person som de anser kan ta hand om barnet/barnen på obekväm arbetstid personen anställs sedan av kommunen. Personen som anställs görs det enligt jourtjänstgöring i bilaga J i AB. Kommunen behöver därför utse en person som kan administrera anställningarna och göra regelbundna uppföljningar. Nacka kommun uppskattar att administration mm motsvarar ca 20 % av en heltidstjänst. Personalen åker

sedan hem till barnet/barnen och följer sedan familjens rutiner. Blir personalen sjuk har vårdnadshavare rätt att vara hemma från arbetet för vård av barn

Förvaltningens synpunkter

De flesta kommunerna där övernattningen sker på förskola är inskrivningen mellan 12-23 barn. I Nacka kommun där en person kommer till det egna hemmet är inskrivningen 80 barn.

Fördelen med modellen där omsorg sker i det egna hemmet är att kostnaden per inskrivet barn är lägre och den upplevs som ett attraktivt alternativ hos vårdnadshavare. Risken med modellen är att den konkurrerar ut nattomsorgsdelen hos vår fristående aktör samt att det inte finns ett tak vad gäller inskrivna barn. Trots att den är mer kostnadseffektiv finns det en risk att den i slutändan ändå blir dyrare om efterfrågan blir väldigt stor. En annan nackdel är att den här modellen kräver central administration, som också kan växa om efterfrågan blir hög. Den tjänsteman i Nacka som arbetar med frågor kring förskola på obekvämt arbetstid beskriver det som att "det får kosta vad det kostar"!

Fördelen med modellen där omsorgen sker på förskola är att vårdnadshavare får ett likvärdigt kommunalt alternativ den fristående verksamhet som redan bedrivs i kommunen. Det blir lättare att kontrollera kostnader och personalansvaret för de som jobbar på obekvämt arbetstid ligger hos

förskolechefen. Ingen ökad central administration finns i den här varianten. Nackdelen kan vara att det blir något krångligare för vårdnadshavare då de själva ansvarar för att hämta och lämna.

I båda alternativen gör vårdnadshavaren en ansökan till kommunen. För att få omsorg på obekvämt arbetstid krävs att det är ett regelbundet och kontinuerligt omsorgsbehov. Dessutom krävs att behovet inte kan tillgodoses på annat sätt.

Slutsatser

De båda alternativen har både fördelar och nackdelar. I nuläget ser utbildningsförvaltningen det som mest rimligt att starta med den modell där omsorgen sker på en förskola. Det gör att verksamheten kan starta i mindre skala och sedan utvidgas. Utbildningsförvaltningen anser att det är bra att utbyggnaden av förskola på obekvämt arbetstid sker etappvis. Praktiken ger då erfarenheter kring hur verksamheten på obekvämt arbetstid bäst byggs ut. Det gör också att utbildningsförvaltningen och nämnden kan få koll på de faktiska kostnaderna som annars kan vara svårbedömda.

Utbildningsförvaltningen gör bedömningen att lägsta kostnad för förskola på obekvämt arbetstid i etapp 1 är motsvarande 2

heltidstjänster, ca 800 000 kr. Med nuvarande ersättningsnivå innebär det att verksamheten når break even vid 14 barn.

Etapp 1 förskola på obekvämt arbetstid vardagar måndag – fredag 05.00 – 06.30 samt 18.00 – 22.00

Träder i kraft den 12 februari 2018. Återrapportering om etapp 1 sker vid grund- och förskolenämndens sammanträde i maj 2018. Beslut om att införa etapp 2 tas av nämnden vid sammanträdet i juni 2018.

Etapp 2 Förskola på obekvämt arbetstid vardagar måndag – torsdag 22.00 – 05.00 fredag 05.00 – 06.30 samt 18.00 – 22.00

Efter att etapp 1 genomförts och utvärderats utökas förskola på obekvämt arbetstid att gälla även mellan 22.00 – 05.00, dvs. omsorg hela dygnet under vardagar. Förskolan stänger 22.00 på fredagen och öppnar åter 05.00 på måndagen. Träder i kraft den 22 augusti 2018 under förutsättning att grund- och förskolenämnden beslutar om detta vid nämndens möte i juni 2018. Återrapportering om etapp 2 sker vid grund- och förskolenämndens sammanträde i december 2018. Beslut att införa etapp 3 tas av nämnden vid sammanträdet i januari 2019.

Etapp 3 Förskola på obekvämt arbetstid vardagar måndag – torsdag 05.00 – 06.30 samt 18.00 – 05.00, fredag 05.00 – 06.30 samt 18.00 – 22.00 och helger fredag 22.00 till måndag 05.00

Efter att etapp 2 genomförts och utvärderats utökas förskola på obekvämlig arbetstid att gälla även helger fredag 22.00 till måndag 05.00. Träder i kraft den 11 februari 2019 under förutsättning att grund- och förskolenämnden beslutar om detta vid nämndens sammanträde i januari 2019.

Återrapportering om etapp 3 sker vid grund- och förskolenämndens sammanträde i maj 2019. Beslut att införa etapp 4 tas av nämnden vid sammanträdet i juni 2019.

Etapp 4 Förskola på obekvämlig arbetstid vardagar måndag – torsdag 05.00 – 06.30 samt 18.00 – 05.00, fredag 05.00 – 06.30 samt 18.00 – 22.00 och helger fredag 22.00 till måndag 05.00. Gäller även röda dagar och storhelger

Efter att etapp 3 genomförts och utvärderats utökas förskola på obekvämlig arbetstid att gälla även röda dagar och storhelger. Träder i kraft den 21 augusti 2019 under förutsättning att grund- och förskolenämnden beslutar om detta vid nämndens sammanträde i juni 2019.

När förskola på obekvämlig arbetstid är fullt utbyggd får nämnden en årlig kvalitetsrapport om verksamheten. Budgeten redovisas månatligt som övrig verksamhet.

Underlag för beslut

- Samtal med Nacka kommun, Huddinge kommun, Tyresö kommun och Nynäshamns kommun.

- Utredning gjord av Nacka kommun gällande förskola på obekvämlig arbetstid.
- Samtal med kansliavdelningen om rutiner och hur de ser på behovet av förskola på obekvämlig arbetstid.
- Samtal med förskolechefer i Haninge kommun om upplevt behov samt förutsättningar för att driva förskola på obekvämlig arbetstid.

Förslag till beslut

- Grund- och förskolenämnden godkänner rapporten.
- Grund- och förskolenämnden beslutar att införa förskola på obekvämlig arbetstid i kommunal regi. Införandet sker etappvis där varje etapp utvärderas innan nästa träder i kraft. Nämnden får en rapport om verksamheten och vilka förutsättningar som krävs för att gå in i nästa steg. Grund- och förskolenämnden beslutar om införandet av varje delstap tills förskola på obekvämlig arbetstid är helt utbyggd.
- Grund- och förskolenämnden godkänner tidsplanen.
- Grund- och förskolenämnden beslutar att förskola på obekvämlig arbetstid redovisas som en egen resultatenheter.
- Grund- och förskolenämnden ger utbildningsförvaltningen i uppdrag att fram till den 12 februari 2018, då verksamheten startar, fortsätta att utreda förutsättningar och placering av verksamheten.

- Grund- och förskolenämnden beslutar att ekonomin följs upp månatligt i den ordinarie budgetuppföljningen. Övrig uppföljning av verksamheten sker via en årlig kvalitetsrapport.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Henrik Lindh

För kännedom: Förskolechefer